

Index of Dental Anxiety and Fear (IDAF-4C+) af Jason M. Armfield, 2010

Armfield JM. Development and psychometric evaluation of the Index of Dental Anxiety and Fear (IDAF-4C+). *Psychol Assess* 2010; 22: 279–287.

<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fa0018678>

De følgende spørgsmål drejer sig om, hvordan du har det med at gå til tandlæge:

1: Hvor enig er du i de følgende udsagn?	Uenig	Lidt enig	Noget enig	Ret enig	Helt enig
A: Jeg er bange, kort før jeg skal til tandlæge					
B: Jeg undgår at tage til tandlæge, fordi det føles ubehageligt eller foruroligende					
C: Jeg bliver nervøs eller irriteret ved udsigten til et tandlægebesøg					
D: Jeg tænker, at der ville ske noget frygteligt, hvis jeg skulle til tandlæge					
E: Jeg er bange eller angst når jeg er hos tandlægen					
F: Mit hjerte slår hurtigere, når jeg er hos tandlægen					
G: Jeg udskyder at lave aftaler om tandlægebesøg					
H: Jeg tænker ofte på alt det, der kan gå galt, inden jeg tager til tandlægen					

2: Passer de følgende udsagn på dig?	JA	NEJ
A: Jeg undgår med vilje at tage til tandlæge, men hvis jeg kommer der, oplever jeg intens frygt eller angst.		
B: Min frygt for at gå til tandlæge har været der i mindst 6 måneder		
C: Min frygt for / angst for / undgåelse af tandlægen påvirker mit liv (tandpine / mad, jeg undgår at spise / jeg skammer mig over den måde, mine tænder og min mund ser ud)		
D: Jeg er bange for at gå til tandlæge, fordi jeg frygter at få et panikanfald (pludselig angst, sveden, hjertebanken, dødsangst, angst for at miste kontrollen, bryst smerter etc.)		
E: Jeg er bange for at gå til tandlæge fordi jeg generelt føler mig meget genert eller er bekymret for, hvordan andre ser mig og bedømmer mig i sociale situationer		

3: I hvilken grad er du bange for følgende ting, når du er hos tandlægen?	Slet ikke	Lidt	Noget	En del	Rigtig meget
A: At behandling/indgreb er smertefuldt/ubehageligt					
B: At føle mig flov eller skamfuld					
C: At miste kontrollen over det, der sker					
D: At få kvalme, blive svimmel eller føle væmmelse					
E: At være følelsesløs pga. bedøvelsen					
F: At jeg ikke ved, hvad tandlægen vil lave					
G: At det kan være dyrt					
H: Nåle og injektioner					
I: At jeg får opkastrefleks eller føler noget kvæler mig					
J: At tandlægen er usympatisk og ubehagelig					

Beregning af score i Index of Dental Anxiety and Fear (IDAF-4C+)

IDAF-4C+ (Index of Dental Anxiety and Fear - Core module plus) er et omfattende spørgeskema, der vurderer tandlægeskræk ud fra fire dimensioner: følelser, tanker, fysiologiske reaktioner samt adfærd. Det består af tre uafhængige moduler, og scoringen afhænger af, hvilket modul der refereres til:

1. IDAF-4C (Kernemodulet)

Dette er kernen i spørgeskemaet og måler det generelle niveau af tandlægeskræk.

Antal spørgsmål: 8 spørgsmål. Hvert spørgsmål besvares på en 5-points Likert-skala, fra 1 (Uenig) til 5 (Helt enig).

Beregningsmetode: Den samlede score beregnes ved at summere pointene fra de 8 spørgsmål. Summen vil ligge mellem 8 (lavest angst) og 40 (højest angst).

Fortolkning: Ofte divideres den samlede score med 8 for at få en gennemsnitlig score. En gennemsnitlig score på 3 eller derover indikerer typisk tandlægeangst. Forskellige intervaller bruges til at kategorisere niveauet af frygt:

Gennemsnitlig score, sammenlignelig med Likert-skalaen	Pointsum i intervaller
1 - 1.49 lav/ingen frygt	8 - 11.99 points
1.5 – 2.49 lav/moderat frygt	12 - 19.99 points
2.5 – 3.49 moderat/høj frygt	20 - 27.99 points
3.5 og over høj/ekstrem frygt	28 - 40 points

2. IDAF-P (Fobimodulet)

Dette modul vurderer, om patienten opfylder kriterierne for en tandlægefobi baseret på diagnostiske kriterier fra DSM-V. (Kriterierne er sat ind efter beskrivelsen af de tre moduler) samt om der evt. er panikangst eller socialangst involveret.

Antal spørgsmål: 5 spørgsmål. Hvert spørgsmål besvares med "Ja" eller "Nej".

Beregningsmetode: Der er ingen sumscore for dette modul. I stedet vurderes det, om patienten svarer "Ja" på et bestemt antal af de indledende spørgsmål (f.eks. de første tre) og "Nej" til andre (f.eks. de sidste to), i kombination med en signifikant score på IDAF-4C, for at opfylde kriterierne for fobi. Spørgsmålene handler om undgåelse, intens frygt, varighed (mindst 6 måneder) og indvirkning på dagligdagen.

3. IDAF-S (Stimulus Modulet)

Dette modul identificerer specifikke stimuli, der udløser angst hos patienten.

Antal spørgsmål: 10 spørgsmål, der dækker forskellige situationer eller procedurer ved tandlægen (f.eks. "sprøjter", "bor", "lugten af tandlægen"). Hvert spørgsmål besvares på en 5-points Likert-skala, fra 1 (Slet ikke) til 5 (Meget).

Beregningsmetode: Disse spørgsmål analyseres individuelt snarere end at blive summeret til en samlet score. Målet er at identificere, hvilke specifikke triggere der er mest angstfremkaldende for patienten.

Vedr. fobi-modulet (2):

Diagnostiske kriterier for specifik fobi, hentet fra det amerikanske diagnosesystem, DSM-V:

- Markant frygt eller angst for en specifik genstand eller situation.
- Den fobiske genstand eller situation fremkalder næsten altid umiddelbar frygt eller angst.
- Frygten eller angsten er ude af proportion med den faktiske fare, der udgøres af den specifikke genstand eller situation, og med den sociokulturelle kontekst.
- Den fobiske genstand eller situation undgås aktivt eller udholdes med intens frygt eller angst.
- Frygten, angsten eller undgåelsen forårsager klinisk signifikant lidelse eller funktionsnedsættelse i sociale, arbejdsmæssige eller andre vigtige funktionsområder.
- Frygten, angsten eller undgåelsen er vedvarende og varer typisk i 6 måneder eller mere.
- Forstyrrelsen forklares ikke bedre af symptomerne på en anden psykisk lidelse, herunder frygt, angst og undgåelse af situationer forbundet med paniklignende symptomer eller andre invaliderende symptomer; genstande eller situationer relateret til tvangstanker; påmindelser om traumatiske begivenheder; adskillelse fra hjem eller tilknytningspersoner; eller sociale situationer.

Lignende diagnostiske kriterier for en specifik fobi (som odontofobi) kan også findes i WHO's diagnosesystem ICD-11. Systemet er endnu ikke oversat til dansk på alle områder:

<https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en#239513569>